

Ny tidning för musik

Ny tidning för musik är den viktigaste svenska musiktidningen vid 1800-talets mitt. Den utkom från 1853 till 1858.¹ Under de tio år som gått sedan utgivningen av *Stockholms musik-tidning* hade endast två smärre musiktidningar publicerats i Sverige: *Musikalisk kyrkotidning* (1847-1850) - utgiven av musik- och gymnastikläraren och kringresande organisten Carl Erik Södling² - och *Mercurius* (1850-1854), från och med 1852 med titeln *Triaden, tidning för kyrkomusikens och folkskolans vänner*, som utgavs av folkskolläraren C.J. Ericsson. Båda dessa tidskrifter vände sig till kyrkomusiker och musiklejare och var inte menade för allmänheten. *Ny tidning för musik* å andra sidan hade ett mer varierat innehåll av allmänt intresse.

Liksom *Stockholms musik-tidning* utgavs *Ny tidning för musik* av Abraham Hirsch. Trots de tio år som skilde dem åt, räknades *Ny tidning för musik* som en fortsättning på *Stockholms musik-tidning*.³ Den första årgången utkom från april 1853 till juni 1854. Nummerföljden är löpande, men nummer 27 till 52 är dubbelnummerade 1-26. Detta innebär att utgivaren ändrade sin numrering så att den följde kalenderåret. Från januari 1854 till december 1857 utkom tidskriften med 52 nummer per år.⁴ I princip publicerades ett nummer i veckan, men även dubbelnummer förekommer med ett därpå följande veckouppehåll.⁵ 1857 hade tidskriften sommaruppehåll under juli och augusti. I en anmälan till läsarna lovade dock Hirsch att årgången trots uppehållet skulle innehålla 52 nummer.⁶ Vartannat nummer under hösten 1857 var därför ett dubbelnummer.

Hirsch annonserade flitigt för *Ny tidning för musik* i dagspressen och tidskriften själv (1855 inalles 22 gånger). I dessa annonser angavs abonnemangspriserna för ett år och för sex månader, med eller utan tidskriftens musikbilagor.⁷ Den sista annonsen för tidskriften trycktes i oktober 1857. Det måste därför ha kommit som en överraskning när Hirsch i det sista numret av tidskriften för 1857 informerade läsarna att den hade uppnått sitt syfte och därför skulle upphöra. Hirsch tackar prenumeranterna för deras stöd och sina medarbetare för deras bidrag, men kommer inte med någon ytterligare förklaring.

¹1853 med 26 nummer, därefter med 52 nummer per år.

²1850-1858 bodde Södling i Buenos Aires där han arbetade som organist och lärare.

³I förordet till första numret av *Ny tidning för musik* beskrivs den nya tidskriften som en "arvtagerska och dotter" till *Stockholms musik-tidning*. Se *Ny tidning för musik* 1853, 1: 1-2.

⁴Tidskriften har genomgående paginering från och med 1853.

⁵Uppehållet kom alltid efter ett dubbelnummer, men inte nödvändigtvis direkt efter, vissa gånger kunde det dröja två till tre veckor innan det kom ett uppehåll i utgivningen.

⁶*Ny tidning för musik* 1857: 223.

⁷Från 1854 utkom tidskriften då och då med musikbilagor. Dessa utgavs separat och finns inte bevarade tillsammans med det exemplar av tidskriften som använts för denna utgåva. Vi känner till dessa bilagor genom förteckningar som då och då publicerades i tidskriften.

Till skillnad från *Stockholms musik-tidning*, blev *Ny tidning för musik* aldrig ett husorgan för Hirschs musikhandel och förlag. Den var heller inte så dominerad av recensioner som sin föregångare. I ovan nämnda förord till det första numret beskrivs tidskriftens program som följer:

Ny tidning för musik... skall omfatta samtliga inhämska företeelser af något intresse inom musikens område, och egna en lika uppmärksamhet åt scenen, konsertsalen och pressen, äfvensom stundom en blick på konstens rent vetenskapliga sida. Äfven Kongl. Musikaliska akademien samt öfriga musikiska läroanstalter och samfund, så inom som utom hufvudstaden, skola ej förbigås, hvarjemte man ock skall finna en fortlöpande öfversigt af nyheter från utlandet.⁸

Programmet utvidgades, som Hirsch nämner i en notis till läsarna 1854, med noveller, biografier, nekrologer och artiklar om svenska instrumentmakare.⁹ Denna beskrivning av tidningens innehåll trycktes flera gånger under 1855 och 1856.¹⁰

De enskilda numren innehöll en till tre essäer, noveller eller artiklar, korta nyhetsnotiser, recensioner, biografiska notiser eller anekdoter och då och då annonser. I de dubbla numren gavs möjlighet att publicera längre bidrag på upp till sju sidor.

Innehållet i tidskriften följde Hirschs programförklaring. Den allra första artikeln är en översikt över musiklivet i Sverige under det föregående decenniet,¹¹ och i de sista numren av årg. 5 (1857) beskrivs Sveriges musikhistoria i en artikelserie.¹² Det finns recensioner som analyserar både svensk och utländsk musik, t.ex. "Nya svenska originalkompositioner"¹³ och "Nyutkomna sång- och piano-kompositioner".¹⁴ Konsertrecensionerna behandlar inte enbart evenemang i huvudstaden, utan även i andra svenska städer. I en rapport från Uppsala beskrivs i detalj musiken i samband med universitetets doktorspromovering.¹⁵ Och konsertverksamheten i Göteborg omtalas i en rad anmälningar. Operaföreställningar och opera överhuvudtaget är ämnet för många artiklar och recensioner. Bland dessa finns en artikel som behandlar två nya svenska operetter¹⁶ och en essä om Halévys *Valentine d'Aubigny*.¹⁷ Föreställningarna vid Kungl. teatern

⁸*Ny tidning för musik* 1853, 1: 1-2.

⁹Ibid., 1854: 168, omtryckt på s. 176.

¹⁰Ibid., 1855: 408, 416; 1856: 8, 16.

¹¹Ibid., 1853, 1: 2-3.

¹²"En blick på tonkonsten i Sverige", Ibid., 1857: 321-327, 337-341, 345-352, 361-364, 369-375, 393-404, 409-411.

¹³*Ny tidning för musik* 1855: 35-36.

¹⁴Ibid., 1856: 228-229.

¹⁵Ibid., 1854: 203-206.

¹⁶Ibid., 1853, 16 & 17: 1-3; 19: 1-2.

¹⁷Ibid., 1857: 195-196.

recenseras i nästan varje nummer. Det finns också rapporter från en rad andra städer såsom Paris, Wien, Breslau, Dresden, Hamburg, Köln, Rom, Milano och London. Dessa är huvud-sakligen korta notiser, sannolikt översatta från utländska tidningar och tidskrifter; källorna anges inte. Musiklivet på kontinenten beskrivs i en rad originalartiklar skrivna av svenska korrespondenter samt i översättningar från utländska tidskrifter. En presentation av musiklivet i Paris är tagen ur *Berliner Musik-Zeitung*¹⁸ och en recension av en föreställning i Wiesbaden av Wagners *Tannhäuser* kommer från *Le Figaro*.¹⁹

Det finns även essäer av mera vetenskaplig karaktär - en beskriver Haydns betydelse för den moderna instrumentalmusiken²⁰ och en annan behandlar Beethovens A-dur-symfoni.²¹ Av liknande karaktär är en serie omfattande biografier med titeln "Musikaliskt porträttgalleri", som återkommer regelbundet under tidningens hela utgivningstid. Serien innehåller 20 porträtt: många består av en rad artiklar publicerade över flera nummer. Porträtt nr XVI, t.ex., är en biografi över den franske tonsättaren Auber som även innehåller analyser av hans verk. Den är uppdelad på åtta nummer.²² Det finns även en rad kortfattade biografier av mer populär karaktär. Många av dessa var ägnade utländska artister som besökte Sverige. Så t.ex. får tenoren Aloys Ander, som kom till Stockholm 1855, sin biografi publicerad i juni 1855.²³ En recension av hans föreställning är införd i samma nummer och hans möjliga inflytande på den svenska scenen diskuteras några nummer senare.²⁴ Anders återkomst till Stockholm 1856 resulterade i ytterligare recensioner. Han blev mycket populär, i synnerhet bland huvudstadens damer, som presenterade honom en lagerkrans i silver.²⁵

Nyhetsnotiser och anmälningar, korta biografier och nekrologer samlades oftast under rubriken "Underrättelser från in- och utlandet", en spalt som återkommer i varje nummer av tidskriften med undantag för det sista numret år 1857. En annan spalt med titeln "Diverse" publicerades orgelbundet: den innehåller oftast anekdoter om olika musikpersonligheter.

Wilhelm Bauck, som hade varit redaktör för *Stockholms musik-tidnings* andra årgång, var också redaktör för de fyra första årgångarna av *Ny tidning för musik*. Bauck skrev huvudsakligen recensioner, men bidrog även med några artiklar, t.ex. en om Kungl.

¹⁸Ibid., 1854: 193-194.

¹⁹Ibid., 1857: 308-309.

²⁰"Den moderna instrumental-musikens grundläggande genom Joseph Haydn", Ibid., 1853, 19: 4-6.

²¹"Beethovens A-dur Symfoni", Ibid., 1854: 341-343, 345-347.

²²*Ny tidning för musik* 1856, nr 20, 23, 24, 26-30.

²³Ibid., 1855: 179-180.

²⁴Ibid., 1855: 181, 241-243.

²⁵Ibid., 1856: 260-261.

Musikaliska akademiens omorganisation²⁶ och en annan om musiken i den nya utgåvan av Bellmans verk.²⁷ År 1857 reste Bauck till Tyskland och skickade resebrev från Berlin.²⁸ Han återkom till Sverige senare under året och fortsatte att skriva recensioner.

Pehr Conrad Boman,²⁹ som även han hade bidragit till *Stockholms musik-tidning*, var en av de flitigaste medarbetarna i *Ny tidning för musik*. Hans väl underbyggda och detaljerade artiklar inkluderar en studie av Mendelssohns oratorium *Elias*³⁰ och en biografi över Gluck i serien "Musikaliskt porträttgalleri".³¹ Han skrev även en artikel om Johan Berwald som innehåller en verkförteckning (1856) och var författare till den tidigare omnämnda översikten över svensk musikhistoria.³²

Organisten och tonsättaren Johan Leonard Höijer (1815-1884) torde ha tagit över som redaktör för *Ny tidning för musik* år 1857.³³ Höijer var musikkritiker i tidningen *Dagligt allehanda* (1848-49), *Bore* (1850-51) och *Svenska tidningen* (1853-59). Han var också författare till det enda egentliga musiklexikon som utgavs i Sverige under 1800-talet.³⁴ Det var Höijer som var redaktör för serien "Musikaliskt porträttgalleri". Han bidrog även med artiklar om sång och kyrkomusik, såsom en analys av Schuberts lieder³⁵ och en artikel om koralmellanspel.³⁶

Medan Bauck, Boman och Höijer var de viktigaste medarbetarna fanns det också en rad mera tillfälliga sådana. Kapten Hildebrand Hildebrandsson, som utgav en musiktidskrift mot slutet av 1820-talet,³⁷ bidrog med en rad artiklar om orgeln.³⁸ Den svenske tonsättaren, poeten och politikern Gunnar Wennerberg, som reste flitigt på kontinenten under början av 1850-talet, skrev en serie korrespondensartiklar.³⁹ J.A. Josephson, tonsättare och dirigent, skickade brev från Leipzig och Paris. Kritikern och musikern Albert

²⁶Ibid., 1855: 337-339, 345-348.

²⁷Ibid., 1856: 19-21.

²⁸Ibid., 1857: 1-4, 9-12, 25-27, 41-46, 57-58.

²⁹För ytterligare information om Bauck och Boman se inledningen till *Stockholms musik-tidning*.

³⁰*Ny tidning för musik* 1854: 209-211.

³¹Ibid., 1857: 12-16, 27-31, 33-37, 47-51, 65-69, 73-75.

³²Se fotnot 12.

³³Se Åke Davidsson, "Den svenska tidskriftslitteraturen i Sverige under 1800-talet", *Svensk tidskrift för musikforskning*, 27 (1945): 111.

³⁴J. Leonard Höijer, *Musik-lexikon, omfattande den theoretiska och praktiska tonkonsten, biographier öfver de förnämsta in- och utländske musikförfattare, tonkonstnärer och dilleltanter ...* (Stockholm: Abr. Lundqvist, 1864).

³⁵*Ny tidning för musik* 1853, 11: 1-4.

³⁶Ibid., 1854: 155-156.

³⁷*Läsning uti musikaliska ämnen*, fyra nummer 1827-29.

³⁸*Ny tidning för musik* 1853, 21: 1-4; 24: 1-6; 1854: 81-82, 97-98, 188-191, 228-230, 260-262, 285-286.

³⁹Ibid., 1853, 14: 1-4; 15: 1-3; 16 & 17: 3-7; 18: 1-3; 19: 2-4; 20: 1-5; 22 & 23: 1-7; 25 & 26: 1-4; 1854: 1-5.

Rubenson beskrev musiklivet i Köpenhamn. Författaren och tonsättaren August Säfström skrev noveller, en med den fantasifulla titeln: "En flygels memoirer".⁴⁰

Många texter var översättningar, såsom noveller av E.T.A. Hoffmann och den tyska författaren Elise Polko.⁴¹ Biografierna var ofta direkta förkortade översättningar eller baserade på utländska källor. En föreläsning om Johan Jacob Froberger av Halévy publicerades i det sista numret år 1853 och Ferdinand Hillers sammanfattning av sina samtal med Rossini mot slutet av år 1855.⁴² En artikel år 1856 om Beethoven⁴³ ansluter direkt till den långa biografi som publicerats i *Stockholms musik-tidning* 1844. Denna var delvis baserad på en biografi av F.G. Wegeler och F. Ries som utgavs år 1838, och källan till den nya artikeln i *Ny tidning för musik* var sannolikt det supplement till Wegelers och Ries' arbete som utgavs år 1845.

Nästan tre fjärdedelar av alla bidrag saknar signatur eller har en oidentifierbar sådan. Följande tabell förtecknar de signaturer som har identifierats.

W. B.	Wilhelm Bauck
-r-d-n	Pehr Conrad Boman
Bmn	Pehr Conrad Boman
F-g.	Carl Johan Fröberg
H.H.	Hildebrand Hildebrandsson
H-r.	Leonard Höijer
-n	J.A. Josephson
M.	Abraham Mankell
L.N.	Ludvig Norman
Eq.	Emil von Quanten
R-n	Albert Rubenson
G. W-g.	Gunnar Wennerberg

Ny tidning för musik var utan tvekan en professionell tidskrift med hög standard och den relativt långa utgivningstiden bekräftar att den var uppskattad av sina läsare. Trots detta intresse var sannolikt inte antalet prenumeranter tillräckligt för fortsatt utgivning.

Denna RIPM-volym är baserad på det exemplar av *Ny tidning för musik* som finns i Statens musikbibliotek i Stockholm.

⁴⁰Ibid., 1854: 84-85.

⁴¹Elise Polko (1822-1899) var ursprungligen sångerska, men efter sitt giftermål började hon skriva romantiska berättelser om tonsättares och musikers liv.

⁴²*Ny tidning för musik* 1855: 377-380, 395-397, 409-410.

⁴³Ibid., 1856: 316-317, 325-327, 346-347.